

109
Sler

Opis

Kanada

Włodarek
ZVZ-AK
++
Polska Eugenia
ps. "Tota" z d. Stankiewicz
W: 136/136 Pom.

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Polska Eugenia.....

T-K-136/136 Jan.....

Włocławek z WZ-AK.....

I./1. Relacja *k. 6 s. 1-8*

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora *k. 5 s. 1-6*

II. Materiały uzupełniające relację *k. 7 s. 1-8*

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

1). *porozumienia z Polskimi* *k. 3 s. 1-4*

V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 11*

VI. Fotografie *obraz i monografia*

I/1. Relacja - Polska Eugenia

1. Uwierzytelniony odpis oświadczenie -
- relacji Eugeni Polskiej o własnej
działalność konspiracyjnej, 2 egz. napisu k. 2 s. 1-2
- kopie (Arch. G. Zawackiej)
2. Relacja - jak wyżej - Eugeni Polskiej
bez daty - odpis oryg. k. 1 s. 3-4
3. Ni uwierzytelniony odpis oświadczenia -
- relacji (zob. plit. 1-2), odpis oryg. k. 1 s. 5-6
4. Odpis relacji Eugeni Polskiej
ps. „Tota” spor. przez M. Komsiorską
W-wa, 31.07.1976, odp. oryg. k. 2 s. 7-8

O D P I S

Ja, niżej podpisana Eugenia Polska pseudonim "Tota", byłam zorganizowa-
na do Związku Walki Zbrojnej, przez Ob. Gustawa Olszewskiego na począt-
ku 1941 r. w Kowale pow. Włocławek i utrzymywałam punkt skrzynki wyłąc-
cznie dla Sztabu Okręgu ZWZ a później A.K. Pomorze. Ob.G.Olszewski---
który występował pod nazwiskiem Stanisława Orłowskiego, włączył do --
współpracy ze mną punkt legalizacji, który prowadziła Ob. Olga Łódka--
pseudonim "Żena". Przyjeżdżali do mnie oficerowie Sztabu Komendy Okrę-
gu a między innymi i pułk. Jan Pałubicki, który otrzymał dokumenty na
nazwisko Jerzy Gradowski. W dniu 21.I.1944r. przyjechał Ob.G.Olszewski
i tego dnia, w nocy zostaliśmy wraz z moim mężem Józefem - aresztowani
przez Gestapo. Aresztowanie to nastąpiło, prawdopodobnie ze strony łącz-
nika z Włocławka. Nazwisko Ob.G. Olszewskiego, poznałam dopiero po-
trzech - czterech miesiącach po aresztowaniu. W więzieniu we Włocławku
byliśmy bardzo bici i maltretowani. Ob. G.Olszewski był skuty dzień i
noc, no i najczęściej z nas bity i katowany. Mimo to nie załamывał się -
przez cały czas. Wieczorami, przez otwarte w celach okna kierował ale-
dztwem. Każdy z nas dostał pseudonim więźniowy i zgłaszał się jak go-
wywoływał Ob. Olszewski do okna, a on mówił nam co mamy odpowiadać, na
zadawane przez Gestapo - pytania, gdyż chodziło Ob.G.Olszewskiemu o to
żaby nie sypać następnych. Na pewno, gdyby nie to, byłoby znacznie wię-
cej zasypanych i ofiar. Ob. G.Olszewski, był zawsze pogodny, mimo że
wiedzieliśmy i słyszeliśmy - jak straszliwie był katowany w ciągu dnia
Wieczorami przemawiał do nas i pocieszał każdego z osobna. To był bohater,
w pojęciu nie tylko moim, ale nas wszystkich, którzy byliśmy are-
sztowani.-----

Eugenia Polska
więzień polityczny Obozu Koncentracyjnego
"Ravensbrück" - Nr.78159 członek ZBOWiD
leg.czył. Nr. 219937
616 La Verendryge Dz.
Ottawa, Aut.KIJJC 4
C A N A D A

ZWIĄZEK BOJOWNIKÓW O WOLNOŚĆ
I DEMOKRACJĘ
Stowarzyszenia Wzajemnej Uzależnienia
Za zgodność
Gdańsk - Wrzeszcz 7. Północna
Gd-Wrzeszcz, ul. Grunwaldzka 10/11/12

O D P I S

Ja, niżej podpisana Eugenia Polska pseudonim "Tota", byłam zorganizowana do Związku Walki Zbrojnej, przez Ob. Gustawa Olszewskiego na początku 1941 r. w Kowale pow. Włocławek i utrzymywałam punkt skrzynki wyłącznie dla Sztabu Okręgu ZWZ a później A.K. Pomorze. Ob.G.Olszewski - który występował pod nazwiskiem Stanisława Ożłowskiego, włączył do współpracy ze mną punkt legalizacji, który prowadziła Ob. Olga Lódka - pseudonim "Zena". Przyjeżdżali do mnie oficerowie Sztabu Komendy Okręgu a między innymi i pułk. Jan Pałubicki, który otrzymał dokumenty na nazwisko Jerzy Gradowski. W dniu 21.I.1944r. przyjechał Ob.G.Olszewski i tego dnia, w nocy zostaliśmy wraz z moim mężem Józefem - aresztowani przez Gestapo. Aresztowanie to nastąpiło, prawdopodobnie ze strony łącznika z Włocławka. Nazwisko Ob.G. Olszewskiego, poznałam dopiero po trzech - czterech miesiącach po aresztowaniu. W więzieniu we Włocławku byliśmy bardzo bici i maltretowani. Ob. G.Olszewski był skuty dzień i noc, no i najwięcej z nas bity i katowany. Mimo to nie załamывał się przez cały czas. Wieczorami, przez otwarte w celach okna kierował śledztwem. Każdy z nas dostał pseudonim więzienny i zgłaszał się jak go wywoływał Ob. Olszewski do okna, a on mówił nam co mamy odpowiadać, na zadawane przez Gestapo - pytania, gdyż chodziło Ob.G.Olszewskiemu o to żeby nie sypać następnych. Na pewno, gdyby nie to, byłoby znacznie więcej zasypanych i ofiar. Ob. G.Olszewski, był zawsze pogodny, mimo że wiedzieliśmy i słyszeliśmy - jak straszliwie był katowany w ciągu dnia. Wieczorami przemawiał do nas i pocieszał każdego z osobna. To był bohater, w pojęciu nie tylko moim, ale nas wszystkich, którzy byliśmy aresztowani.

Eugenia Polska

więzień polityczny Obozu Koncentracyjnego
"Ravensbrück" - Nr. 78159 członek ZBOWiD

leg.czl. Nr. 219937

616 La Verendryge Dz.

Ottawa, Aut. KIJJC 4

C A N A D A

ZWIĄZEK BOJOWNIKÓW O WOLNOŚĆ
I DEMOKRACJĘ

Stowarzyszenie Własnej Działalności

Z Zarządzeniem

Gdańsk

Gd.-Wrzeszcz, ul. Grunwaldzka 140/102

Ja, niżej podpisana, Eugenia Polska, pseudonim "Jota",
 byłam zorganizowana do Związku Walki Zbrojnej, przez
 ob. Justava Olszewskiego, na początku 1941 r. w Kowale pow.
 Kłocetawek i otrzymywałam punkt skrymki, wystarczając dla
 Sztabu Okręgu ZWZ, a później A.K. - Pomorze.

ob. J. Olszewski, który występował pod nazwiskiem Stanisława
 Orłowskiego, włączył do współpracy ze mną punkt legalizacji,
 którą prowadziła ob. Olga Lidka ps. "Lena".

Przyjeżdżali do mnie oficerowie Sztabu Komendy Okręgu,
 a między innymi i pułk. Jan Pańbicki, który otrzymywał
 dokumenty na nazwisko Jerzy Gradowski.

W dniu 21. I. 1944 r. przyjechał ob. J. Olszewski i tego dnia, w nocy
 zostaliśmy, wraz z moim mężem Józefem - aresztowani przez Gestap.
 Aresztowanie to nastąpiło, prawdopodobnie ze strony łącznika z
 Kłocetawka.

Nazwisko ob. J. Olszewskiego, poznałam dopiero po trzech - czterech
 miesiącach po aresztowaniu.

W więzieniu we Kłocetawku, byliśmy bardzo biedni i maltretowa-
 ni.

ob. J. Olszewski był skądś dzień i noc, no i najwięcej

z nas bity i katowany. Mimo to, nie katowały się przez cały⁴
czas. Kierowaniu, przez otwarte w celach okna kierował
śledztwem.

Każdy z nas, dostał swój pseudonim więzienny i zgłaszał
się jak go nazywał ob. Olszewski - do okna, a on mówił nam
co mamy odpowiedzieć, na zadawane przez Gestapo - pytanie,
gdys chodzisz ob. J. Olszewskiemu o to, żeby nie syjać
następnym.

Napewno, gdyby nie to, byłoby znacznie więcej zasypanych
i ofiar.

ob. J. Olszewski, był zawsze pogodny, mimo, że wiedzieliś-
my i słyszeliśmy - jak był straszliwie katowany w ciągu dnia.
Kierowaniu przemawiał do nas i pocieszał każdego z osobna.

To był bohater, w piśmie nie tylko miśm, ale nas
wszystkich, którzy byliśmy aresztowani.

616 La Verendrye Dr.
Ottawa, Ont. K1J1C4
Canada

za zgodności

Eugenia Polska
więzień polityczny obozu koncentracyjnego
"Ravensbrück" - Nr 78159
est. 21304 i D. leg. est. Nr. 219937

Adres: Ottawa Ont K1J1C4
i 616 La Verendrye Dr.
Canada

Ja uinej podpisano Eugena Goltsa ps. "Tota"
 bytym zarzadcom vojny otstavcem L. H. L. (dvizhek
 Kulki Zbrojnyj) proz Sol. Gustava Olsrowskijja sja
 puztka 1944r. u Kowala por. Wtoctawsk i utry-
 luyatam punkt skrytich wytyczni dla stolcu Ols-
 gje L. H. L., a porucyj dla A. K. Paszono.

Ob. G. Olsrowski ktory wystypowal pod nazwiskiem
 Stanislaw Olsrowski, wstajac do wspolpracy z
 wnyj punkt legacji, ktory prowadzil Olgabid-
 ka ps. "Lena". Przejsciami do muzej oficerowia st. b.
 Lou Kandy Olsrowski, a miedzaj sijnym i pułk. Jan
 Galubiani, ktory otzymywal dokumenty na nazwi-
 sko Jerry Gradowski. W dniu 21. 5. 1944r. przyjechal
 ob. G. Olsrowski i tego dnia u wnyj zostal ksztyt wra-
 z muzej muzejnyj zarzadzaj - arentowanem proz Ja-
 slaps. Arentowanem to nastajit, prowadzajac
 z strony Twariska z Wtoctawka, Nazwiska ob. G.
 Olsrowskijja poruczaniem dopiero pr. Twar- u Twar-
 uroszajac pr. arentowanem. W wyzej w Wto-
 ctawka byt ksztyt bardzo bizi i smaltretowanem
 ob. G. Olsrowski byt skuty dniem i noc, us i najwi-
 sej z nas bity i katanym. Muzem to mu zutaw-
 wot sy proz caly nas, ksztytowanem proz otwarte u ce-
 kasz okna kierowal sledztwem. Ksztyt z nas dostal
 pseudonimem ksztytowanem i zglaszaj sy, jak go przywo-
 lujat G. Olsrowski do okna, a oiu uwiril wazny, comamy

odpovídá mi zadání pro Jutsko py-
 tánie, když chodíte ob. J. Omeuskému o to, že
 by me sypai masti pých. Na pravo, kdy by me
 to, byšoly maume kým rasypanych i ofiar. Ob. J.
 Omeusk byt zavne pogodny, mimes ie ~~by~~
~~stary~~ medvedisiny i stynalsiny jak stranice
 byt katorany v ctyre dnu. Kicorauin pmečaral
 do mas i pmečaral kaidogo v osobne. To byt
 kochatel v pogy emi mi tykno moim, ale mas vny-
 stich, ktery bydriny alextanam...

J-1 Eugenio Polkar
 Kizmi polityčiny Oboru Koučen-
 tracyjnjs, Ravensbrück • Nr. 78 159
 cistnik ZBOU, Ge. by. cistnik
 Nr. 219 937.

616 La Verandrygo St.
 Ottawa, Ont K1P 7J2, 4
 Canada

preceptka
 Zmizak Bojovnikoi o
 Koluoie i Decimtrage
 Starynyreui kypisij Uytčunioin

Za zgoduon!
 Zmizak

23/11 Włodzawek

Odpis.

7

Relacja Eugenii Polska p.s. "Tata"

~~Relacja~~ Ja więc podpisana Eugenia Polska p.s. "Tata" byłam zorganizowaną członkinią L.W.I. (Liga Walki Brojnej) przez Ob. Gustawa Olszewskiego na początku 1941 r. w Karale pow. Włodzawek i utrzymywałam punkt skrytki wyżywienia dla Sztabu Okręgu L.W.I. a później dla A.K. Pomorze.

Ob. J. Olszewski który występował pod nazwiskiem Stanisława Ostrowskiego starał się do współpracy ze mną punkt legalizacji, który prowadziła Olga Lidka p.s. "Lena". Przejednali do mnie oficerowie sztabu k-dy Okręgu, a między innymi i płk. Jan Pańbicki, który otrzymał dokumenty na nazwisko Henryk Gradowski. W dniu 21 I 1944 r. przyjechał ob. J. Olszewski i tego dnia w nocny zostaliśmy wraz z moim mężem Józefem - aresztowani przez gestapo. Aresztowanie to nastąpiło prawdopodobnie ze strony Izornierki z Włodzawka. Nazwisko ob. J. Olszewskiego poznałam dopiero po trzech-czterech miesiącach po aresztowaniu. W więzieniu we Włodzawku byliśmy bardzo źli, maltretowani. Ob. J. Olszewski był skuty łańcuchami i nocą, no i najwięcej z nas bity i katowany. Mimo to nie zatamywał się przez cały czas. Więzonymi przez chwastę w celi skua kierował śledztwem. Kaidy z nas dostał pseudonim więzienny i zapytał się, jak go przyjmował J. Olszewski do skua, a on mówił nam, co mamy odpowiadać na zadawane przez gestapo pytania, gdy chodziło o ob. J. Olszewskiego o to, żeby nie upaść następny. Na pewno, gdyby nie to, byłoby znacznie więcej zasypanych i ofiar. Ob. J. Olszewski był zawsze pogodny mimo, że widzieliśmy i słyszeliśmy jak straszliwie był katowany w ciągu dnia. Więzonymi przemawiał do nas i poświęcał kądziego z osobna. To był bokater w pojściu nie tylko swoim, ale nas wszystkich którzy byliśmy aresztowani.

Zgodnie z odpisem i kwerendą
Służba Wschodnia

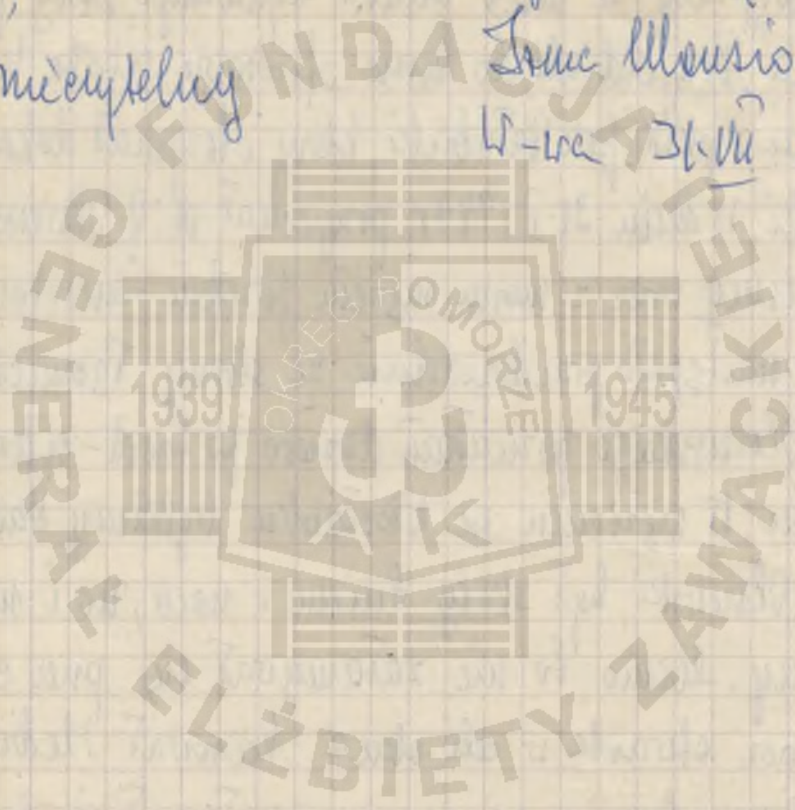
W-loc 31-VII 1976r. (-) Eugenia Polska

Wizitka polityczny Obozu Koncentracyjnego „Narvenbrück”
nr. 48159 edukacji L.B.O.U. leg. nr. 219937.

616 La Verendrye St.
Ottawa, Ont K1G 4E4
Canada

M. P.
L. B. O. U. i D.
Stowarzyszenie Wyższej Kasykowskiej
Za zgodności,
(-) podpis miernotelnicy

Zgodności odpis stwierdzeniu
Janina Mousionka
W-ira 31.VII 1976r.

1/3. Inne materiały dokumentacyjne: Polska
Eugenia

1. Niezweryfikowany odpis oświadczenia
Justawa Obszewskiego o działalności
konspiracyjnej Eugenii Polskiej sporządzonego
przez Elżbietę Zawacką 10.04.1978r.,
repl. oryg. k. 1 s. 1
2. Kserokopia, kwestionariusz dotyczący
rejestracji szkół wojennych
sporządzonego przez Marię Stanisławską,
matkę Eugenii Polskiej w imieniu
wnuków - dzieci Eugenii i Józefa
Polskich - Kowal, 14.07.1945r. k. 2 s. 2-3
3. Kserokopia notatki sporządzonej przez
dr. Bogdanę ~~Czernicką~~^{Ziobrowską} z arch.
APW, Starostwo Powiatowe Włocławek
1945-1950, sygn. 162 dotyczący
rodziców Eugenii Polskiej k. 1 s. 4
4. Oświadczenie w sprawie p. Polskiej (...)
z 3.11.1987 Marii Jędrzejek z d.
Turno, kserokop. oryg. k. 1 s. 5-6

Oświadczenie

A

Ja niżej podpisany Gustaw Gucsey Obrowski, zamieszkały w Gdańsku-Wrzeszczu ul. Grunwaldzka Nr. 131A m. 6, świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie nieprawdziwego oświadczenia dla użytku Władz, stwierdzam co następuje:

ob. Polska Eugenia z domu

obecnie zamieszkała w Krakowie, ul. Mostowa 2/19, uległa do konspiracyjnej organizacji jako członek konspiracyjnego ugrupowania do ZWZ (zwłaszcza Walki Zbrojnej), a po unifikacji do AK (Armia Krajowa) od 1940 do 19.7.1944, t.j. do chwili aresztowania jej przez Gestapo: pełniąca funkcję specjalnego łącznika Sztabu Obrocy.

Nierolniczo od ~~konspiracyjnej~~ ^{organizacji} w jej nielicznym okresie przebywał sztab Obrocy nie celem z pełnowalczym walczeniem a tego związku prowadzone były prace transmisyjne. one na zachod.

Powyzsze stwierdzam na tej podstawie, że jako oficer AK w tym okresie byłam szefem łączności sztabu Obrocy Pomorski (kryptonim Reich) przebywałam dość często na tym konspiracyjnym punkcie z siedzibą w Nowym pow. Wstążawki, a ob. Polska bezpośrednio mi podlegała. Na tym punkcie występowałam pod ps. „Schemistka”.

Jednocześnie oświadczam, że ob. Polska była ścisłym i dyscyplinowanym członkiem AK i kierowała na najwyższym wydziale w tej pracy.

H Gustaw Obrowski

10.7.78 Zesache

Województwo Łódzkie
 Powiat Łódzki
 Miasto Kowal
 Nr 773 Dane ogólne
 wypełnia referat

(Dla miast)

Kwestionariusz

dotyczący rejestracji szkód wojennych

Tytuł I. - Szkody niematerialne

1. Dane personalne	1. Upośledzenie fizyczne	Wiek poszkodowanego	Dochód miesięczny poszkodowanego	% niezdolny do pracy	Wysok. renty w stos. mies.	wysok. zadania odeszkodowania 1 razow.
a) nazwisko <u>Polscy</u> imię <u>Teresa</u> b) przynależność państwowa <u>polaka</u> c) narodowość <u>polaka</u> d) data <u>Teresa 5.V.1938r.</u> i miejsce urodz. <u>Włodzimierz 5.I.1944r.</u> e) m. zamieszkania <u>Kowal plac Szturm 18</u> przed 1.9.1939 r. <u>Włodzimierz</u> f) m. zamieszkania <u>ul. św. Antoniego 23.m.4.</u> obecnie <u>Kowal plac Szturm 18.</u> g) zawód, wykonyw. przed 1.9.1939 r. h) zawód obecny <u>dziewięć komisji</u> i) stan cywilny <u>rodzice Eugenii i Józefa</u> j) ilość i wiek dzieci i innych osób pozostaj. na utrzymaniu poszkodowanego	a) trwałe kalectwo b) ciężkie naruszenie zdrowia, ewent. chroniczna choroba c) ciężkie uszkodzenie ciała d) zgwałcenie 2. Upośledzenie umysłowe a) trwała choroba umysłowa b) ciężkie upośledzenie na umyśle					
2. Szczegóły dotyczące powstania szkody	3. Utrata życia żywiciela wskutek	Wiek żywiciela.	Dochód miesięczny żywiciela.			
a) kiedy powstała szkoda <u>24.IV.1940r.</u> <u>21.I.1944r.</u> b) miejscowość, w której powstała szkoda <u>Włodzimierz i Kowal</u> c) opis zdarzenia, powodującego szkodę <u>24.IV.1940r.</u> <u>wywiezienie z Włodzimierza z całą rodziną</u> <u>konfiskata mebli i rzeczy osobistych</u> <u>21.I.1944r. aresztowanie i osiedlenie</u> <u>w obozach kanc. rodziców Eugenii i Józefa</u>	a) działań wojennych b) zamordowania c) pobytu w więzieniach, obozach koncentr., karnych i t. p. d) pracy przymusowej e) ran, chorób, wycieńczenia, ukrywania się					<u>rodzice</u> <u>1.000.000.2</u>
3. Świadkowie	4. Straty moralne wskutek	Stosunek pokrew. do poszkodowanego				
a) nazwisko i imię świadka 1. <u>Michalski Władysław</u> 2. <u>Liberańska Stefania</u> b) zawód świadka 1. <u>kułster</u> " " 2. <u>-</u> c) miejsce zamieszkania świadka 1. <u>Kowal ul. Kopernika 20</u> 2. <u>Stowackiego 4.</u> d) stosunek pokrewieństwa lub zleżn. służb. lub materialnej świadka od poszkodowanego <u>nie ma</u> <u>nie ma</u>	a) utraty życia najbl. czł. rodz. b) upośledz. fiz. " " " c) " umysł. " " " d) zaginięcia " " " e) przymusowej rozłąki " " " f) prześladowań narodowościowych, rasowych, politycznych, opisać jakich					
	5. Łączna suma żądanej renty wzgl. odszkodowania jednoraz.					

Wyczerpanie Śledztwa wojennego nad uko 1838-1878

Wysokość żądanego odszkodowania	Wysokość żądanej renty miesięcznej
a) z tytułu I. 1.000.000 - J.	
b) z tytułu II. A 12.000 - J.	
c) z tytułu II. B	
d) z tytułu III.	
e) razem 1.012.000 - J.	

Załączniki:

(Świadectwo lekarskie, zaświadczenia szpitali, ośrodków zdrowia, władz skarbowych o dochodzie miesięcznym rzeczoznawców itp. rachunki, wykazy hipoteczne, kosztorysy, fotografie itp.)

Niniejszym oświadczam, że dane powyższe, a w szczególności ilość i jakość zniszczonych i uszkodzonych dóbr materialnych i niematerialnych, wartość ich wg cen z 1 września 1939 r. jak również okoliczności i przyczyny zniszczenia, lub uszkodzenia podałem zgodnie z prawdą i biorę całkowitą odpowiedzialność prawną za ewentualne świadome wprowadzenie władz w błąd.

Kowal, dnia 14 lipca 1945

za nieletnie dzieci Teresę i Włodzimierza Polakich

Maria Hankiewiczowa
imię i nazwisko poszkodowanego

Opiekunka - matka Eugenii Polakich

Niniejszym poświadczamy prawdziwość zeznań poszkodowanego i bierzemy całkowitą odpowiedzialność prawną za ewentualne fałszywe świadectwo.

Władysław Wierzbicki
Imię i nazwisko świadka

Stefania Libarska
Imię i nazwisko świadka

Kowal, dn. 14.7.45
Data

Rejestrator

n. p.

Naczelnik Wydziału Odszkodowań Wojennych w Urzędzie Wojew.

Referent Odszkodowań Wojennych i Starostwa

APW: Starostwo Powiatowe Włodzawach 1945-1950
sygn. 162 5 Powiat Wł. Nr. 835

4

Stankiewicz Maria

21 I 1944 cment. żydowski cirkus

6 XI 1939 wyjazd. > Tomasz

do 1 IX 39 mieszkała w Tomasz

zawet 14 VII 45 → podpis. ankietę
mieszkała ↓ Kowal plac Reytana 18

ur. 20 VII 1890 Mohylew (Rozja)

do 1 IX 39 wydział. pensja. Dyr. Lasów w Tomasz

mpz inwalida - niezdolny ur 20 VIII 1975. wzmach 7 lat
wzmach 1 1/2 roku

Melha E. Polskiej

Do teści E. Polskiej

Zob. N. Zischewski

OSWIADCZENIE

5/5

Turno Stanisław
- Włocławek

W sprawie p. Polskiej, łączniczki przyjeżdżającej do płk. Połubickiego /pseudonim Gradowski/, komendanta AK Okręg Pomorze, podczas jego pobytu w Kromszewicach k/ Chodcza oraz pieniędzy nadesłanych po wojnie na adres Marii Turno.

1/ Wiosną 1945 r otrzymałyśmy z Matką wiadomość od p. Polskiej / imienia dokładnie nie pamiętam, ale chyba Eugenia /, zamieszkałej w Kowalu pow. Włocławek, iż ma dla nas wiadomość o naszym Ojcu Stanisławie Turno, aresztowanym wiosną 1944 r, o którym sądziłyśmy, że zginął spalony w więzieniu w Radogoszczy pod Łodzią. / P.Polska była aresztowana podczas "wielkiej wyspy" AK na tych terenach w 1944r. Jednak przeżyła i po wyzwoleniu wróciła do domu /.

Pojechałyśmy do Kowala obydwie z Matką /miałam wówczas czternasty rok/ i zostałyśmy poinformowane przez p.Polską, że Ojciec żyje i ukrywa się przed władzami PRL. Wiadomość ta nas zbulwersowała i wydała się nieprawdopodobna. Znając Ojca wiedziałyśmy, że nie zostawiłby nas bez wiadomości o swoim losie. Jednak to, co mówiła p.Polska rozbudziło nasze nadzieje, tym bardziej, że nie miałyśmy pewności czy Ojciec zginął w Radogoszczy, czy rozstrzelany w lasach lućmierskich, a może gdzieś wywieziony .

Do Kowala jeździłam jeszcze dwa razy sama i dwa razy z Matką. Wiem, że Matka była tam raz sama.

Podczas drugiej naszej wizyty p.Polska, aby uprawdopodobnić informację, czytała nam list pisany - jak mówiła - przez kogoś pod dyktando Ojca. Listu tego jednak nam nie dała, jakoby ze względów konspiracyjnych. Moje dalsze wizyty w Kowalu były spowodowane chęcią uzyskania nowych danych o losie Ojca, jak również informacji czy potrzebne mu jakieś ubranie, pieniądze itp. oraz gdzie to należy dostarczyć. Niestety na te pytania nie uzyskałam nigdy konkretnych odpowiedzi, co wzbudzało oczywiście nasze wątpliwości.

W trakcie moich wizyt u p. Polskiej, jak również wspólnych z Matką, z całą pewnością nie padło nazwisko płk. Gradowskiego, jako osoby domagającej się jakichkolwiek pieniędzy dla ratowania Ojca. Co więcej, wydaje mi się, że p.Polska w ogóle nie orientowała się, co się dzieje z płk. Gradowskim. Gdyby była o tym mowa na pewno bym zapamiętała, gdyż jego los żywo mnie interesował. Być może jednak temat ten był poruszony wówczas, gdy Matka była u p.Polskiej sama.

W czasie naszej ostatniej wizyty w Kowalu ojciec p. Polskiej poinformował nas, że jest ona umyślowo chora /skutki pobytu w więzieniu/ i ostrzegł, by nie wierzyć w przekazywane przez nią informacje.

~~szym tą pacie tejj rektom kan xcia xjuz xxxp. Polska xxxro xire xxaak~~

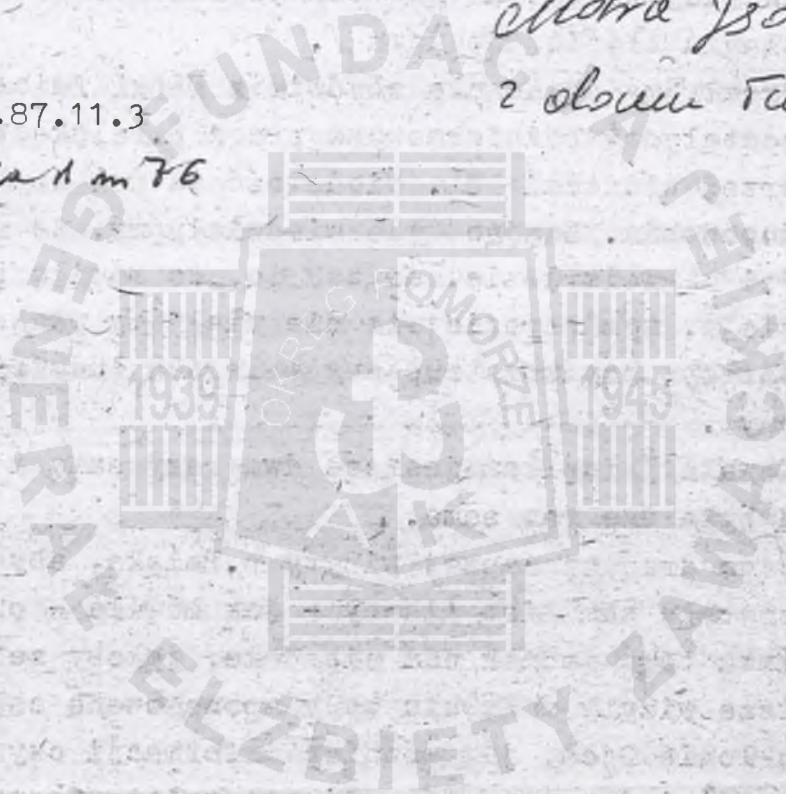
Odtąd nie kontaktowałam się już z p.Polską i nic nie wiem o dalszych losach tej rodziny.

2 / Pod koniec 1945 lub wczesną wiosną 1946r na moje imię i nazwisko nadeszła przesyłka pieniężna. Nie była to duża suma / plus minus średnia pensja miesięczna/, ale dla nas wówczas każda złotówka była istotna. Adresatem był ktoś z Gdyni. Adres okazał się fikcyjny, co sprawdziłam będąc w Gdyni z wycieczką szkolną. Chciałam bowiem nawiązać kontakt z płk. Gradowskim, gdyż domyślałam się, że pieniądze pochodzą od niego lub zostały przysłane z jego inicjatywy. Domniemanie swoje opierałam na tym, że bardzo mnie lubił i nikt inny nie mógłby nadesłać jakichkolwiek pieniędzy właśnie na moje imię.

03-97 Warszawa dn. 87.11.3

ul. Murzyńska 11 m 76

Marja Izotnejnal
z domu Turus

II. Materiały uzupełniające relikwie: Polska Eugenia

1. Próba biogramu Eugenii Polskiej autorstwa H. Augustowskiej i Elżbiety Zawackiej, napis oryg. k. 2 s. 1-2
2. Bogdan Ziolkowski, biogram Eugenii Polskiej z d. Staniewicz (projekt do druku w "Stowidlu wrocławskim", napis maszynop. k. 3 s. 3-5
3. B. Ziolkowski, Polska Eugenia, [w:] Stow. biograficzny Kowale..., pod red. Z. J. Zasady i B. Ziolkowskiego, Wrocław - Kowal 2008, s. 161, maszynop. k. 2 s. 6-8

Próba biograficzna

Włocławek 1

A K

Polska Eugenia urodz. w 1907 r. ps! Tota"

W czasie okupacji zamieszkiwała w Kowalu pow. Włocławek.

Zaprzysiężona do ZWZ na początku 1941 r. przez "Gracjana", Gustawa Olszewskiego, szefa Wydziału V "K" Sztabu Komendy Okręgu Pomorskiego, pełniła funkcję łączniczki do komendanta Okręgu

"Janusza", płk. Jana Pałubickiego, przebywającego jako księgowy w majątku Kromszewice koło Chodcza. Mieszkanie Polskich czasowo było kwaterą "Janusza"; było też punktem kontaktowym na linii przerzutów do Gen. Guberni. E. Polska kontaktowała się z "Leną"

✓ Olgą Lidkie, prowadzącą sprawy legalizacyjne dla "Gracjana".

E. Polska została aresztowana 21 stycznia 1944 r. wraz z mężem Józefem (wg. G. Olszewskiego w parę dni po porodzie). Tegoż dnia przed aresztowaniem przebywał u niej "Gracjan" (widocznie śledzony - E.Z.), który również tego dnia został aresztowany po wyjściu Polskich.

✓ Polskich przewieziono do więzienia w Włocławku, gdzie byli torturowani i konfrontowani z kilku innymi aresztowanymi z inspektoratu Włocławek.

Z Włocławka P. została wywieziona do obozu w Ravensbrück
(nr. obozowy 78159)
Po wojnie zamieszkała w Kanadzie.

Zróżka: relacja własna P., poz. 136 zbiorów E.Zawackiej;
informacje J. Chylińskiego, G. Olszewskiego, O.Lidke ,
F. Orsztowej i I. Spryszyńskiej w zbiorach E.Zawackiej.
Biogram sporządziły H. Augustowska i E. Zawacka 7.3.81

Polska z d. Stankiewicz Eugenia (1907-po 1970), pseud.: Tota, kwaterniczka i kurierka Wydziału V komendy Okręgu AK Pomorze

Urodziła się w 1907 r. w Mohylewie (dzisiejsza wschodnia Białoruś) w rodzinie urzędnika (n.i.) Stankiewicza i Marii Stankiewicz. Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę w 1918 r. zamieszkała z rodzicami w 1920 r. w Toruniu, gdzie ukończyła szkołę średnią, a następnie od ok. 1937 r. mieszkała we Włocławku przy ul. Św. Antoniego 23 m. 4. Podczas okupacji została z rodziną 24 IV 1940 r. wysiedlona i zamieszkała wówczas w Kowalu przy placu Reytana 18, u rodziców, wcześniej wysiedlonych (6 XI 1939 r.) z Torunia.

Na początku 1941 r. została zaprzysiężona do ZWZ przez ówczesnego szefa łączności Inspektoratu ZWZ Włocławek, krypt. Ogrody Gustawa Ignacego Olszewskiego, pseud.: Wojtek, Gracjan. Przyjęła pseudonim: Tota. G.I. Olszewskiego do mieszkania Polskich wprowadził komendant tego rejonu ZWZ ppor. Reszelski, pseud.: Reszel, który wcześniej zaprzysięgł jej męża Józefa. E. Polska wprowadziła w końcu stycznia 1941 r. do konspiracji zaprzyjaźnioną z jej rodziną Olgę Lidkę, pseud.: Lena, którą również zaprzysięgł Gracjan.

Mieszkanie Polskich było czasowo punktem kontaktowym na linii przerzutów do Generalnego Gubernatorstwa, stąd bliska współpraca z Leną, która od 1942 r. prowadziła dział legalizacji Inspektoratu AK Włocławek i przygotowywała dla osób przysyłanych przez G.I. Olszewskiego dowody i przepustki na fikcyjne nazwiska, pozwalające na poruszanie się na terenie Rzeszy i przekraczanie granicy. Stopniowo w ich mieszkaniu powstała ważna skrzynka kontaktowa najpierw Obwodu i Inspektoratu ZWZ – AK Włocławek, a od listopada 1942 r. kiedy G.I. Olszewski już pod pseud. Willi objął stanowisko szefa Wydziału V (łączności) sztabu KO AK Pomorze, była to skrzynka kontaktowa dla kurierów tego wydziału i sztabowców. Gospodynią skrzynki kontaktowej była E. Polska, jednocześnie od 1942 r. kurierka i łączniczka G.I. Olszewskiego do mieszkającego w Kromszewicach gm. Chodecz ppłk Jana Pałubickiego pseud.: Janusz, późniejszy komendant Okręgu AK Pom. Przed przybyciem do Kromszewicz ukrywał się on około 2-3 tygodni u Polskich. Przyprowadziła go do nich z zagrożonej kwatery w Popowiczkach (u Skórzewskich) łączniczka KO Halina Melzacka, pseud.: Halinka. Jako łączniczka do Pałubickiego, Tota blisko współpracowała z Wandą Turno gospodynią jego kwatery w Kromszewicach i jej mężem Stanisławem Turno m.in. łącznikiem do zadań specjalnych KO (to on odebrał Pałubickiego od Polskich). Poprzez E. Polską kontakty konspiracyjne z G.I. Olszewskim utrzymywał również por. Stanisław Świącicki, pseud.: Barabasz następca Reszelskiego (zagrożony aresztowaniem został przerzucony do GG na fałszywych dokumentach przez O. Pippera, pseud.: Atlas) na

4

stanowisku komendanta rejonu AK Kowal, oraz mjr Florian Sokołowski, pseud. Wandalin, Jerzy, dowódca Bojowej Organizacji Ludowej, od listopada 1943 r. komendant Inspektoratu AK Włocławek.

21 I 1944 r. E. Polska została w kilkanaście dni po urodzeniu syna, wraz z mężem Józefem i przebywającym u nich G.I. Olszewskim, aresztowana przez gestapo (Willi był prawdopodobnie już od dłuższego czasu rozpracowywany i śledzony). Została przewieziona do więzienia we Włocławku przy ul. Karnkowskiego (Dietrich-Eckert-Strasse, gdzie była konfrontowana z szeregiem osób aresztowanych w tzw. sprawie „Willego” (od pseudonimu Olszewskiego) m.in. z O. Lidką, Antoniną Orszt pseud. Antonina oraz G.I. Olszewskim i S. Świącickim. Z Włocławka przewieziono ją na dalsze śledztwo do Łodzi gdzie 29 lutego osadzono ją wraz z 11 kobitami aresztowanymi w tej samej sprawie w więzieniu przy ul. Gdańskiej 13. W Łodzi była do 11 X 1944 r. po czym została wraz z konspiratorkami z tej grupy (z wyjątkiem O. Lidki) m.in. Heleną Orszt, pseud.: Kala i Zofią Suchorzewską skierowana do obozu koncentracyjnego w Ravensbrück – nr obozowy 78159, a stąd po 10 dniach do karnego komanda – obozu odosobnienia w Beendorf (Helmstedt) – filii obozu koncentracyjnego Neungamme. Tu pracowała pod ziemią w kompleksie fabryk broni. Dopiero po ponad 5 miesiącach, kiedy zbliżał się front, wraz z innymi została wywieziona na powierzchnię.

10 IV 1945 r. rozpoczęła się ewakuacja do Hamburga, gdzie ok. 1 maja została przyjęta przez Szwedzki Czerwony Krzyż, który przewiózł więźniarki do Szwecji. Była leczona w Malmö. Po powrocie do kraju w październiku 1945 r. (w grupie tej była także Janina Siwek, żołnierz AK z Wieńca Zdroju) zamieszkała w Toruniu. Na początku lat 70. zamieszkała na stałe w Kanadzie, gdzie zmarła.

W 1937 r. wyszła za mąż za Józefa Polskiego również żołnierza ZWZ – AK. W okresie okupacji pracował w Kowalu w hurtowni Hermanna Lilienthala. Aresztowany wraz z żoną po pobycie w więzieniach we Włocławku i Łodzi (w więzieniu gestapo przy okupacyjnej Robert Koch str.16), osadzony został w więzieniu na Radogoszczu, skąd 2 X 1944 r. wysłany został do obozu koncentracyjnego w Mauthausen, w którym zmarł w 1945 r. Mieli dwoje dzieci: Teresę ur. 5 V 1938 r. i Włodzimierza ur. 5 I 1944 r.

APW, SPW l.1945-1950, sygn.162, nr ewid. 773,835; FAiMPAKoWSP, KO AK Pom., t.osob.: Olszewski G.I., Pałubicki J.; tamże, Insp. Wł., t.osob.: Lidka O., Melzacka H., Orszt F., Spryszyńska I., Świącicki S., Turno S.; Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, Księga ewidencji łaźni więzienia radogoskiego, sygn. A-4565, k.102b,120a; Markiewicz z d. Turno A., Melzacka H., Świącicka – Radomska J., Siwek W. – relacje (w

zbiorach autora); Relacje członków konspiracji pomorskiej w latach 1939-1945, wyboru dokonała i oprac. E. Kwiatkowska – Dybaś, Toruń 2000, s.231-232,299; T. Jaszowski, Olszewski Gustaw Ignacy, [w:] SBKP, cz.4, 1998, s.109-110; E. Zawacka, Lidka Olga, tamże, s.97-98; B. Ziółkowski, Kobiety – żołnierze Związku Walki Zbrojnej – Armii Krajowej Inspektoratu Włocławek, [w:] Służba Polek na frontach II wojny światowej, cz.5, pod red. W. Rezmera, Toruń 2003, s.76,87-88, 92-94, tenże, Świącicki Stanisław, [w:] SBKP, cz.6, 2004, s.172-174.

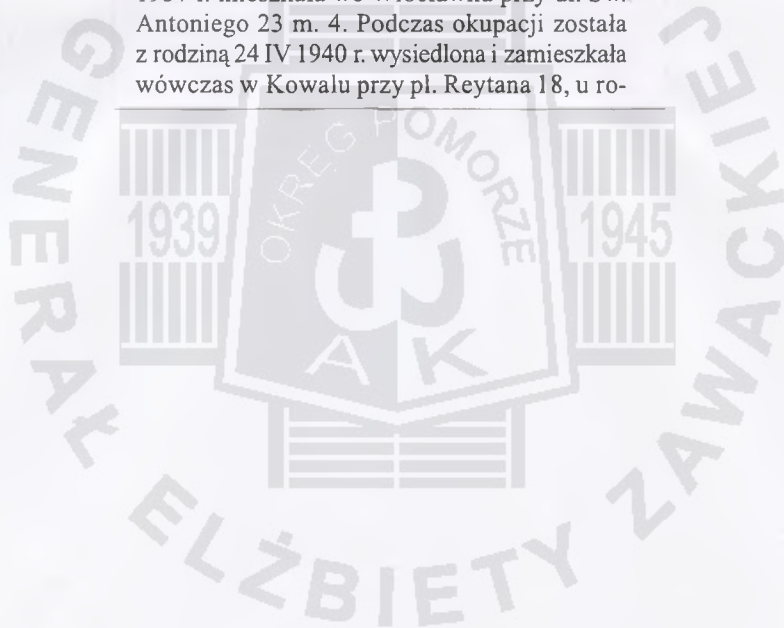
B. Ziółkowski

POLSKA EUGENIA (1907–PO 1970) 6

ps. „Tota”, kwaterniczka i kurierka Wydziału V komendy Okręgu AK Pomorze. 5. 181

Urodziła się w 1907 r. w Mohylewie (ob. wschodnia Białoruś) w rodzinie urzędnika (i.n.) Stankiewicza i Marii Stankiewicz. Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę w 1918 r. zamieszkała z rodzicami w 1920 r. w Toruniu, gdzie ukończyła szkołę średnią, a następnie od ok. 1937 r. mieszkała we Włocławku przy ul. Św. Antoniego 23 m. 4. Podczas okupacji została z rodziną 24 IV 1940 r. wysiedlona i zamieszkała wówczas w Kowalu przy pl. Reytana 18, u ro-

Źródło: Słownik biograficzny... pod red. Z. J. Zasadny,
D. Ziđłomskiego, Kłocławek-Konol 2006, s. 181-183.

dziców, wcześniej wysiedlonych (6 XI 1939) z Torunia.

Na początku 1941 r. została zaprzysiężona do ZWZ przez ówczesnego szefa łączności Inspektoratu ZWZ Włocławek, krypt. Ogrody — Gustawa Ignacego Olszewskiego, ps.: „Wojtek”, „Gracjan”. Przyjęła ps. „Tota”. G.I. Olszewskiego do mieszkania Polskich wprowadził komendant tego rejonu ZWZ por. Leon Reszelski, ps. „Reszel”, który wcześniej zaprzysiężył jej męża Józefa. E. Polska wprowadziła w końcu stycznia 1941 r. do konspiracji zaprzyjaźnioną z jej rodziną Olę Lidkę, ps. „Lena”, którą również zaprzysiężył „Gracjan”.

Mieszkanie Polskich było czasowo punktem kontaktowym na linii przerzutów do GG, stąd bliska współpraca z Leną, która od 1942 r. prowadziła dział legalizacji Inspektoratu AK Włocławek i przygotowywała dla osób przysyłanych przez G.I. Olszewskiego dowody i przepustki na fikcyjne nazwiska, pozwalające na poruszanie się na terenie Rzeszy i przekraczanie granicy. Stopniowo w ich mieszkaniu powstawała ważna skrzynka kontaktowa najpierw Obwodu i Inspektoratu ZWZ–AK Włocławek, a od listopada 1942 r., kiedy G.I. Olszewski już pod ps. „Willi” objął stanowisko szefa Wydziału V (łączności) sztabu KO AK Pomorze, była to skrzynka kontaktowa dla kurierów tego wydziału i sztabowców. Gospodynią skrzynki kontaktowej była E. Polska, jednocześnie od 1942 r. kurierka i łączniczka G.I. Olszewskiego do mieszkającego w Kromszewicach (ob. gm. Chodecz) ppłk. Jana Pałubickiego, ps. „Janusz”, późniejszego komendanta Okręgu AK Pomorze. Przed przybyciem do Kromszewic ukrywał się on ok. 2–3 tygodni u Polskich. Przyprowadziła go do nich z zagrożonej kwatery w Popowiczkach (ob. gm. Brześć Kuj.), u Skórzewskich, łączniczka KO Halina Melzacka, ps. „Halinka”. Jako łączniczka do Pałubickiego, Tota blisko współpracowała z Wandą Turno — gospodynią jego kwatery w Kromszewicach i jej mężem Stanisławem Turno, m.in. łącznikiem do zadań specjalnych KO (to on odebrał Pałubickiego od Polskich). Poprzez E. Polską kontakty konspiracyjne z G.I. Olszewskim utrzymywał również por. Stanisław Świąćicki, ps. „Barabasz”, następcą Reszelskiego (zagrożony aresztowaniem został przerzu-

cony do GG na fałszywych dokumentach przez O. Pippera, ps. „Atlas”) na stanowisku komendanta rejonu AK Kowal, oraz mjr Florian Sokółowski, ps.: „Wandalin”, „Jerzy”, dowódca BOL, od listopada 1943 r. komendant Inspektoratu AK Włocławek.

21 I 1944 r. E. Polska została w kilkanaście dni po urodzeniu syna, wraz z mężem Józefem i przebywającym u nich G.I. Olszewskim, aresztowana przez gestapo („Willi” był prawdopodobnie już od dłuższego czasu rozpracowywany i śledzony). Została przewieziona do więzienia we Włocławku przy ul. Karnkowskiego (Dietrich-Eckert-Strasse), gdzie była konfrontowana z szeregiem osób aresztowanych w tzw. sprawie „Willego” (G.I. Olszewskiego), m.in. z O. Lidką, Antoniną Orszt, ps. „Antonina” oraz G.I. Olszewskim i S. Świąćickim. Z Włocławka przewieziono ją na dalsze śledztwo do Łodzi gdzie, 29 lutego tr. osadzono ją wraz z 11 kobietami aresztowanymi w tej samej sprawie w więzieniu przy ul. Gdańskiej 13. W Łodzi była do 11 X 1944 r., po czym została wraz z konspiratorkami z tej grupy (z wyjątkiem O. Lidki), m.in. Heleną Orszt, ps. „Kala” i Zofią Suchozrzewską skierowana do obozu koncentracyjnego w Ravensbrück — nr obozowy 78159, a stąd po 10 dniach do karnego komanda — obozu odosobnienia w Beendorf (Helmstedt) — filii obozu koncentracyjnego Neungamme. Tu pracowała pod ziemią w kompleksie fabryk broni. Dopiero po ponad 5 miesiącach, kiedy zbliżał się front, wraz z innymi została wywieziona na powierzchnię.

10 IV 1945 r. rozpoczęła się ewakuacja do Hamburga, gdzie ok. 1 maja E. Polska została przejęta przez Szwedzki Czerwony Krzyż, który przewiózł więźniarki do Szwecji. Była leczona w Malmö. Po powrocie do kraju, w październiku 1945 r., (w grupie tej była także Janina Siwek, żołnierz AK z Wieńca Zdroju) zamieszkała najpierw w Kowalu, a następnie w Toruniu. 10 II 1946 r. w powstałym Związku Byłych Więźniów Obozów Koncentracyjnych — koło w Kowalu, została wybrana na członka komisji weryfikacyjnej. Na początku lat 70. XX w. zamieszkała na stałe w Kanadzie, gdzie zmarła.

W 1937 r. wyszła za męża za Józefa Polskiego, również żołnierza ZWZ–AK. W okresie oku-

SŁOWNIK BIOGRAFICZNY

pacji pracował w Kowalu w hurtowni Hermana Lilienthala. Aresztowany wraz z żoną, po pobycie w więzieniach we Włocławku i Łodzi (podczas okupacji ul. Robert Koch), osadzony został w więzieniu na Radogoszczu, skąd 2 X 1944 r. wysłany został do obozu koncentracyjnego w Mauthausen, w którym zmarł w 1945 r. Mieli dwoje dzieci: Teresę (ur. 5 V 1938) i Włodzimierza (ur. 5 I 1944).

APW, SPW I. 1945–1950, sygn. 162, nr ewid. 773,835; tamże, Rejestracja związków i org. polit. 1945–1947, sygn. 124; FAiMPAKoWSP, KO AK Pom., t. osob., Olszewski G.I., Pałubicki J.; tamże, Insp. Włocławek, t. osob., Lidka O., Melzacka H., Orszt F., Spryszyńska I., Święcicki S., Turno S.; Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, Księga ewidencji łaźni więzienia radogoskiego, sygn. A-4565, k. 102b, nr 120 a; Markiewicz z d. Turno A., Nowacka A., Melzacka H., Święcicka-Radomska J., Siwek W., relacje w zbiorach autora; — *Relacje członków konspiracji pomorskiej w latach 1939–1945*, wyboru dokonała i oprac. E. Kwiatkowska-Dybaś, Toruń 2000, s. 231–232, 299; — Jaszowski T., *Olszewski Gustaw Ignacy*, [w:] *SBKP*, cz. 4, 1998, s. 109–110; Zawacka E., *Lidka Olga*, tamże, s. 97–98; Ziółkowski B., *Kobiety–żołnierze Związku Walki Zbrojnej–Armii Krajowej Inspektoratu Włocławek*, [w:] *Służba Polek na frontach II wojny światowej*, cz. 5, pod red. W. Rezmera, Toruń 2003, s. 76, 87–88, 92–94; tenże, *Święcicki Stanisław*, [w:] *SBKP*, cz. 6, s. 172–174.

Bogdan Ziółkowski

IV / 1. Korespondencja E. Polskiej
- prywatna

1. List Eugenii Polskiej z Ottawy
z 21. 10. 1973r. do Gustawa Obszewskie-
go (?), młp. oryg. k. 1 s. 1-2
2. List Jana Patubickiego do Eugenii
Polskiej z 15. 12. 1968r. w sprawie
m.in. odszkodowań, śmierci Józefa Chylińskiego,
kondrop. młp. k. 2 s. 3-4

do akt. Imp. Polakow, Otkawa, 21. X. 73

1

Kochani Oleńko i Juciu!

Serdce me dzisiaj za list. Wasz był on co prawda
młody, ale upadł Juciu, bardzo miła dziewczyna.
Wyobraźcie sobie, że w parę dni po naszym
odjeździe, przysłała wiadomość oś Br. Agnieszka z Kresowa
że Halina, siostra Juciu, miała kłopoty same wyje-
dła, upadła w poroju i strawiła syjka biednego
prawego nuda. U niej wyglądała to gorzej, co i
u Ciebie Juciu, bo ona ma chorobę Parkinsona
i kul nie utrzymać, a tym samym nie będzie
mogła w ogóle chodzić. Biedna ona, wszystko
widzi choroba, wale się na nią.

Jak się obecnie czujecie Gucialka. A jak
czujecie Olusi, co pozabija Halinka Marocka, chyba
jest już na emeryturze, ale zwąjała ją, to chyba
pracuje na pół etatu, to i jej niepoźniej, energię
nie może tylko sądzić się domem i dzieckiem. Co praw-
da ja też nie przypuszczałam, że na starsze
lata będę tylko si woli poprzekła, nawet jednak
mądrzejsz, że mi to się sprzyknę i mimo wielkiej
miłości do Heleny, wyms się kiedyś z tego świata.

Dla Hali i Jej Rodziny życzę same serdecz-
ności.

H8-EN-VH

Na wykreślenie i numerowanie, wydruku, odwołania, ale to już
nie sądzę, że w rzeczywistości, odwołania i numerowanie, ale to już
zapomniałem, że, co? Pamiętajcie, że to jest
Pamięć i serce
Juciu

3
Co porabiają wszyscy Wasi, mili znajomi. Stigody o
nikim nie wiecie, a ja, jestem taka spragniona
wiedzi z dalekiego świata. Tu jestem taka wyobcowana.

Polonia tutaj, składa się z przeróżnych elementów.
Rej wnoszą wiedzą polacy, których zaprowadził wojna,
sz, to tak zwani „niefortunni“, którzy na porażkę
emigracji nie mogą patrzeć, bo imy jesteśmy komu-
nistami. Ja osobiste, nie zamierzam się do emigracji
iść, bo tu mi zamierzam pozostać. Choć tylko Revi,
Archie pamięć i uciekać do Kraju. Nie chciałyby
tu mieszkać, takie nie przyjęcie są tutaj ciemni i
czarne. Oblewko, Ty pewnie, białe w swojej Dioty, widziałas
jak te emigrantki wyglądają, prawda, że nie wiecie?
Jak u Was z pogodą? u was dotąd jest pięknie.
Wojna w pracy prymorskiej, a potem pięknie słoneczne
dnie. Ja u siebie w pokoju, mam takie otwarte okno.
Od jednej rzeczy nie mogę się oderwać od paleniska.
Wbrew wszelkim manowcom, kopej!

Archie o Was myślał i rozpaczał, wspólnie przetrze-
łata wieści okupacyjnej. Dostatek nam tylko wspomnienia,
Takie to krótkie jest życie, a tyle okropności przeży-
liśmy, że czasami trudno mówić, że się przetrze, że prze-
wierzyć może się śmiać, jak gdyby nigdy nie!

Oh, zamierzam Was smutnym wspomnieniem, zamiast
prosić o pamięć i często skłonić bodaj parę słów
o sobie.

Teraz musicie Arście do mnie pisać, bo ja się tu
niepokoję o Gulinkę, a więc musicie mi donosić
o postępach rekonwalescencji, bo tym się bardzo mart-
wię.

Rusia, Wojtus i Beate (Zeh Corcoran), prosili Was
serdecznie pozdrowić.

Ja, Was oboje, serdecznie ściskam, całuję
i będę polecać.

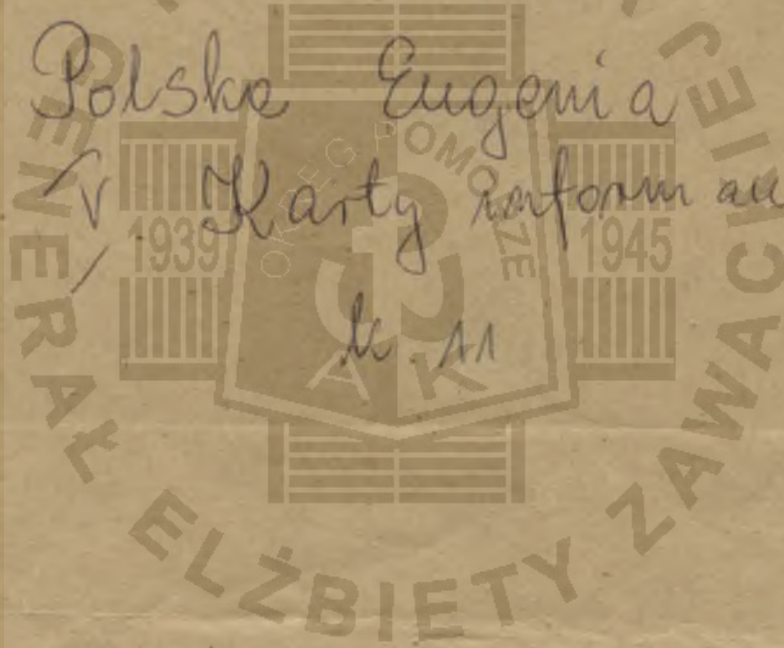
Larve Was Kochająca Julia

J: L: 136/136 Pom.

Wrocław

Polska Eugenia
Karty reformacyjne

1939 1945
M. 11

1
 2 136 Pam 3 FK 4toctawek 1
 4. Polska Eugenia 5
 6 Tota 7
 8 9
 10 Wanaole 11 agent 21. T 1944 Nowal
 12. nel. wTame pas wtoctawek
 Kowem brisik

K 352/18848
 MW 23229

ELŻBIETY ZAWA
 Egzemplarza

punkt Kambicht 720 6mp W. Tostowick 41-44

136 P

Włodzisław

Polshie Eugenia

ps. Tota⁴

2

wyminia f. Claylinich w liście 185

podaje 9 stronki

protage punkt operacji i meliony

Ransal pas Włodzisław

relacja Prudlakow

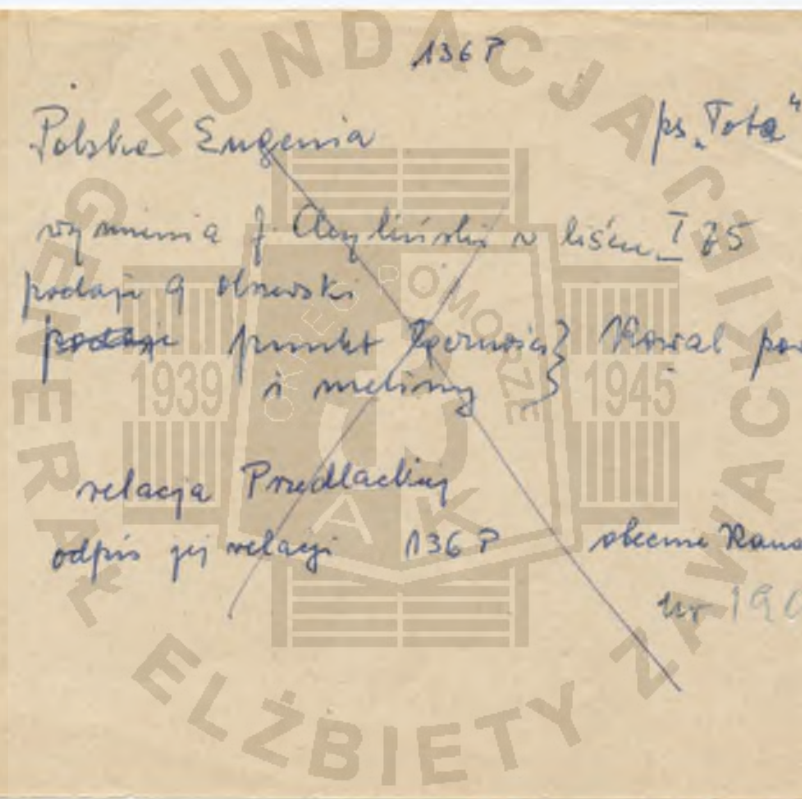
odpis jej relacji

136 P

skemi Ransale

wr 1900

K

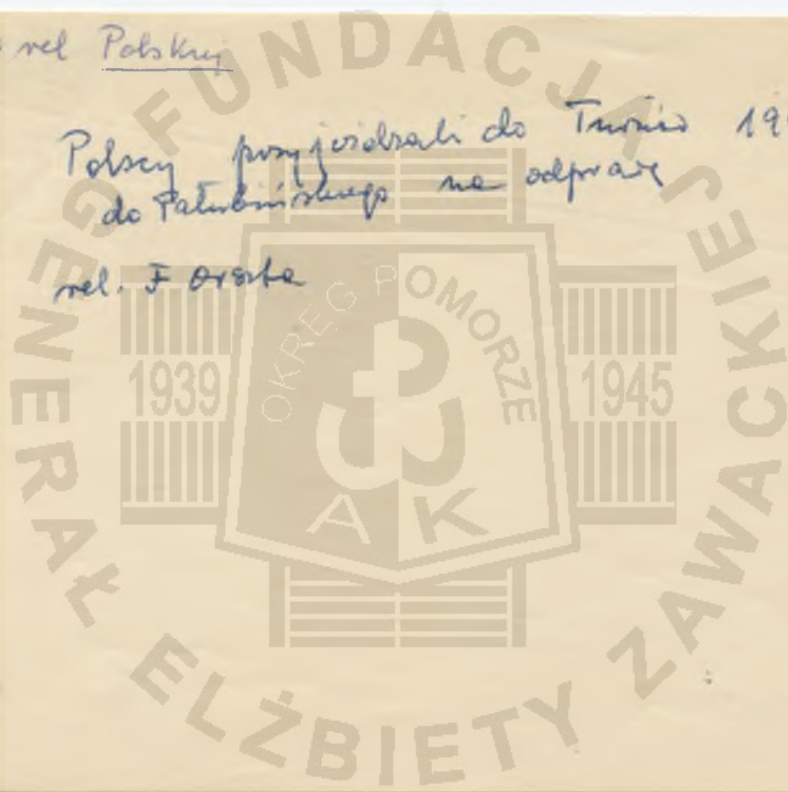
Polska Eugenia^{136 P} Wtoctawecz
wq rel. Haliny Melrochiej Srewnyk (193P)
Eugenia Polska mieszkala w Kowale,
W jej domu ukrywal sie putk. Janusz
prawdopodobnie putk. Janusz Patubicki
po ucieczce z Duminowa gotnie by
gruzto mu arestowaniu przez Gestapo
Kontakty z Halina Melroch.

do rel Polskiej

Wrocław

Polsce przyjeżdżali do Turcji 1942 r 4
do Palmiriskiego na odprawę

rel. J. Orata

17 OCTOBER
AM 5

POLSKA EUGENIA

Łezmiarka, przyjeżdża do Koszarnic jako
Łezmiarka, do Patulichujsa

TURNO MARIA - AL. 146/11
AM

Polska Eugenia 136 P Włocławek
wz. Heleny Orst Bursy (145 P) 6
1) Eugenia Polska z kowalcami arenbowana i
pniwiczna na gestapo we Włocławku
w nocy 21 lub 22 stycznia 1944 r.
2) Pniwiczna do więzienia w Łodzi 29.02.44
wraz z Heleną Orst, potem 11.8.44 wywieziona
na wyjazd do obozu w Ravensbrück, a w grud-
niu 1944r. przewieziona do obozu pracy
w Beendorf k/ Magdeburga 10.10.45
ewakuowana z obozu a 1.5.45 przejechała
pociągami Szwedzkiej Czerwonej Armii /ok 84

136 P

Obw. Włocławek

7

Polscy Eugenia i
inf. z rel. Olgi Lidka (137P)
Lidka bywała często u Polkich w Korwinie
od wiosny 1940 r.
W styczniu 1941 E. Polka wciągnęła
Olga Lidka do konspiracji i ta została
zaprzynierona przez "Gracjana" -
gustawa Olnewskiego otrzymując
ps. "Lena".
Olga aresztowana 21. I. 44 została skon-
frontowana z Eugenią Polką, jako memem
(Polscy aresztowani 21. I. 44 r.)
DK
84
← 82

Polska Eugenia ^{136 P} Włocławek 8

wg. rel. Sprynguskiej-Przedlańskiej Irenej (135P)

- 1) Polska została przyniesiona do więzienia przy ul. Gólarńskiej 13 w Łodzi 29.11.44r./84b
- 2) Wyznaczona na wyjazd do Ravensbrück 11.8.44r.

a

Polska Eugenia

Włodzawek
AK 9

zob. J: M-146/755 Turno Stanisław
o. IV, Włodzawek

Wł. VI 101

Polska Eugenia

Wrocław

AK 10

Polski Józef

Przewadził w Głogowie słuszną
kontraktową Wydz. V k. - łączność
sua konspiracyjnej K O A K Pom.;
współpracował z nimi O. Piper.

zob. T: M: 1334/2183 Pom. O. Piper
z. II Czołówek

z. II '06

Polška Eugenia

Włocławek

2192-42 11

zob. Ziobkowski B., Polška
Godzienne me Kujawach...
Toruni 2008, s. 190, 195, 196,
214, 216, 221, 250

ML X'14

ARCHIWUM
Elżbiety Zawackiej
poz. 136 / P.
data wpływu 197

Opracowała DK

16. X. 84

na podstawie

1 relacji własnej

2 informacji J. Chylińskiego

3 " " G. Odnowickiego

O. Lidka

F. Orntowej

J. Spryngińskiego

H. Mębrochowej

H. Ornt

K-136

Tota

Wrocław
Gdańsk

Polska Eugenia

Polska Eugenia

